

REZIME

Makroekonomski trendovi

Prekinuto je tromesečno opadanje **industrijske proizvodnje** u desezoniranoj seriji, pošto je u avgustu industrijska proizvodnja bila za 1,7% veća nego u julu. Oporavila se prerađivačka industrija, zahvaljujući derivatima nafte i „Fijatu“, ali je u najvećem broju oblasti industrijske proizvodnje i dalje prisutna ili stagnacija ili dalja redukcija.

U **spoljnoj trgovini**, izvoz i uvoz beleže niske stope rasta, pri čemu nešto viša stopa rasta uvoza rezultira dvo-cifrenom stopom rasta deficita u robnoj razmeni. U avgustu je izvoz robe vredeo 721,1 milion evra, uvoz 1.137,5 miliona evra uz deficit od 416,3 miliona evra. Pad izvoza gvožđa i čelika i dalje deluje negativno na dinamiku ukupnog izvoza, da bi, s druge strane, početak izvoza automobila uticao presudno na pozitivnu međugodišnju stopu rasta izvoza.

I podaci za avgust ukazuju na to da je oporavak realnog **prometa** robe u trgovini na malo u martu 2012. bio incidentan. Realan promet je prema originalnim podacima, nakon jednokratnog porasta od 2,7% u martu, opao i u avgustu: i to za 5,1% – dok je prema desezoniranim podacima, nakon maksimalnog porasta od 6,5% u martu te kontinuiranog pada u naredna četiri meseca, porastao za svega 0,5% u avgustu.

U avgustu je u Srbiji isplaćena prosečna neto **zarada** od 42.122 dinara i, u odnosu na prethodni mesec, nominalno je veća za 2,3% i realno za 0,7%. Masa isplaćenih neto zarada beleži nominalni rast od 1,3%, a realni pad od 0,3%. Prosečne neto zarade po delatnostima kreću se od 18.000 do 108.000 dinara.

Inflacija je znatno ubrzana u avgustu 2012. Iznela je 1,6% na mesečnom, 7,1% na godišnjem i 7,9% na međugodišnjem nivou – ili respektivno 1,5, 1,7 i 1,8 procentnih poena više nego u prethodnom mesecu. Uz to je na međugodišnjem nivou bila, drugi mesec zaredom, iznad gornje granice dozvoljenog odstupanja od cilja. Za aktuelnu inflaciju bilo je bitno najpre poskupljenje prehrambenih proizvoda, u prvom redu usled poskupljenja neprerađene hrane; a potom i poskupljenje neprehrambenih proizvoda bez energije, pre svega zbog poskupljenja cigareta.

Ekonomska politika

Najaktuelniji događaj u ekonomskoj politici jeste **rebalans budžeta** za 2012. godinu. Rebalansom nije pokrenuta snažna konsolidacija javnih finansija. Novim rebalansom nije smanjena planirana javna potrošnja ni deficit niti je, prema tome, pokrenuta snažna konsolidacija javnih finansija. Štaviše, projektovan je deficit koji je znatno iznad onog planiranog početkom godine (na šta je uticao i dug period do formiranja Vlade nakon izbora, odnosno odlaganje mera u okviru rebalansa do četvrtog kvartala). Ni uvođenje mera koje imaju za cilj bilansnu konsolidaciju nije bilo dovoljno da se kompenzuje nasleđeni jaz u budžetu (manjak poreskih prihoda nad rashodima), mada su te mere znatno smanjile deficit i do kraja godine usporile njegovu ekspanziju nasleđenom inercijom. Ono što predstavlja dugo očekivani zaokret u ekspanzivnoj budžetskoj neravnoteži jeste to što je unekoliko pokrenuta reforma poreskog sistema. Povećanje stope PDV-a u ovom trenutku je neminovno radi ubrzane konsolidacije. Ipak, trajna

Osnovni pokazatelji mesečnih makroekonomskih kretanja

	Jan. 2012	Febr. 2012	Mart 2012	April 2012	Maj 2012	Jun 2012	Jul 2012	Avg. 2012
Privredna aktivnost								
Industrijska proizvodnja, međugodišnja % promena, fizički obim	-2,7	-12,8	-3,2	-2,2	-3,1	-4,0	-4,0	-0,9
Cene i kurs								
Potrošačke cene (međugodišnje, mesec na mesec)	5,6	4,9	3,2	2,7	3,9	5,5	6,1	7,9
Vrednost RSD/EUR, kraj perioda	106,1	110,2	111,4	111,9	116,6	115,8	117,7	118,5
Vrednost RSD/USD, kraj perioda	80,4	81,8	83,3	84,4	94,1	92,2	95,8	94,7
Vrednost RSD/EUR, prosek perioda	105,2	108,1	110,9	111,6	112,8	115,8	116,5	118,0
Vrednost RSD/USD, prosek perioda	81,4	81,6	83,9	84,7	87,5	92,3	94,7	95,3
Monetarni pokazatelji								
Dinarski primarni novac, mil. din.	217.604	220.908	197.425	229.239	211.516	264.232	278.925	289.629
M3, mil. din.	1.483.073	1.522.822	1.499.732	1.531.168	1.574.680	1.588.633	1.607.517	1.616.921
Plasmani banaka privredi, mil. din.	1.152.443	1.181.516	1.191.729	1.199.937	1.238.934	1.197.587	1.234.339	1.242.124
Plasmani banaka stanovništvu, mil. din.	608.109	621.537	628.538	632.355	654.378	655.582	666.578	671.428
Referentna kamatna stopa NBS, % na godišnjem nivou	9,50	9,50	9,50	9,50	9,50	10,00	10,25	10,50
Aktivne ponderisane kamatne stope banaka, % na godišnjem nivou	10,26	10,13	10,21	10,27	10,16	10,28	10,19	10,12
Pasivne ponderisane kamatne stope banaka na depozite, % na godišnjem nivou	4,19	4,14	4,12	4,06	4,02	3,99	3,98	4,03
Spoljna trgovina i platni bilans								
Izvoz robe, mil. evra	552,3	522,1	785,2	728,9	754,7	798,0	761,2	721,1
Uvoz robe, mil. evra	1028,6	1.092,3	1.412,7	1.183,9	1.272,3	1.190,1	1.255,3	1.137,5
Saldo tekućeg platnog bilansa, mil. evra	-260,9	-387,3	-529,0	-212,6	-234,4	-291,3	-150,5	-
Strane direktne investicije – neto, mil. evra	-430,0	30,1	28,3	121,6	60,6	51,3	33,3	-
Devizne rezerve NBS, mil. evra	11.603,7	11.174,6	11.073,1	10.387,2	10.172,3	10.160,8	10.140,7	9.905,3
Spoljni dug, mil. evra	24.338,0	24.105,1	23.828,5	24.002,8	24.188,7	24.085,8	24.431,6	-
Tržište rada								
Prosečna neto zarada, din.	36.639	40.003	40.562	42.215	40.442	42.335	41.180	42.122
Prosečna bruto zarada, din.	50.829	55.505	56.125	58.465	56.206	58.712	57.240	58.503
Prosečna penzija, (kategorija zaposlenih lica), din.	24.314	24.307	24.298	25.131	25.131	25.121	25.105	-
Fiskalni pokazatelji								
Primanja budžeta, mil. din.	57.248,3	40.361,5	64.348,3	62.552,5	61.150,0	53.239,6	74.492,0	59.873,0
Izdaci budžeta, mil. din.	65.967,3	68.882,4	75.667,8	87.142,8	66.925,6	73.264,6	69.514,9	70.946,4
Suficit/deficit budžeta, mil. din.	-8.719,0	-28.520,9	-11.319,5	-24.590,3	-5.775,6	-20.025,0	4.977,1	-11.073,4
Javni dug, mil. evra	14.470,7	14.348,1	14.617,6	14.842,2	15.121,8	15.291,6	15.469,7	15.469,4

Izvori: RZS, NBS, Ministarstvo finansija

konsolidacija je moguća samo putem celovite i povezane reforme javnog sektora, o čemu je već mnogo puta pisano na stranicama MAT-a.

Prognoze

Anketa u septembru donela je relativno negativne nalaze o konjunkturi u domaćoj industriji. Opšti indikator poslovne klime zabeležio je pad od 6,3 p.p. u odnosu na avgust, uz niže ocene o trenutnom stanju, kao i niža tromesečna očekivanja. Indikator očekivane prodaje u septembru je imao vrednost od 6 p.p. i zabeležio je pad od 4,5 p.p. u odnosu na avgust. Indikator očekivane prodaje nalazi se, treći mesec zaredom, u padu, a vrednost iz septembra je druga najniža vrednost u 2012. godini. Sve navedeno ukazuje na rast rizika od novog pada tražnje domaće industrije u narednom periodu. Na rast rizika ukazuje i sentiment sa tržišta EU, kao glavne izvozne destinacije domaće industrije: Institut IFO iz Minhena objavio je da je indeks poslovne klime u Nemačkoj pao na najniži nivo od februara 2010. godine. Na pesimizam u pogledu očekivane prodaje kompanija iz domaće industrije ukazuje i to da se 48,6% firmi izjasnilo da im je najveće ograničenje u poslovanju slaba tražnja (u avgustu: 44,8%). Inflaciona očekivanja, uprkos padu, ostala su na relativno visokom nivou – 71,3% firmi izjasnilo se da očekuje rast cena svojih inputa u naredna tri meseca (u avgustu: 79,5%), uz 40,7% firmi koje očekuju rast cena svojih gotovih proizvoda u istom periodu (u avgustu: 40,4%). U septembru je nivo korišćenja proizvodnih kapaciteta u privatnom i državno-društvenom sektoru svojine iznosio 73,6% i bio je veći u odnosu na avgust za 2 p.p. U odnosu na uporedivi septembar 2011. godine, zabeležen je niži nivo korišćenja proizvodnih kapaciteta za 1,1 p.p.

Na osnovu **prognoza** MAT-a očekuje se: da će industrijska proizvodnja u prvih deset meseci 2012. godine beležiti pad za 4% u odnosu na isti period 2011; da će potrošačke cene u prvih deset meseci 2012. godine, u poređenju sa decembrom 2011, porasti za 7,9%; da će promet robe u trgovini na malo u tekućim cenama u prvih deset meseci 2012. godine, u odnosu na isti period 2011, beležiti rast za oko 3,2%, da će promet u trgovini na malo u stalnim cenama u istom periodu biti manji za 3,5%, te da će izvoz robe (u evrima) imati rast za 2%, a uvoz robe za 5,5%.

Osnovni pokazatelji godišnjih makroekonomskih kretanja, 2008–2012.

	2008	2009	2010	2011	2012
BDP, mil. evra	32.668,2	28.883,4	28.006,1	31.143 ²	-
BDP, <i>per capita</i> , evri	4.445	3.945	3.841	4.288 ²	-
BDP, realni rast, %	3,8	-3,5	1,0	1,6 ¹	-
Industrijska proizvodnja, rast, %	1,4	-12,6	2,5	2,1	-3,7 ³
Inflacija, rast potrošačkih cena, %	8,6	6,6	10,3	7,0	7,9 ⁴
Vrednost RSD/EUR, kraj perioda	88,6	95,9	105,5	104,6	115,0 ⁵
Izvoz robe, mil. evra	7.429	5.961	7.393	8.439	-
Uvoz robe, mil. evra	16.478	11.505	12.622	14.450	-
Platni bilans, tekući deficit, mil. evra	-7.054	-2.084	-2.082	-2.968	-
Devizne rezerve NBS, mil. evra	8.162	10.602	10.002	12.058	9.905 ⁶
Spoljni dug, mil. evra	21.088	22.487	23.786	24.125	24.431 ⁷
Javni dug, evri	8.781,5	9.849,4	12.157,0	14.466	14.348 ⁵
Stopa nezaposlenosti	14,0	16,6	19,2	23,7	25,5 ⁸

Izvori: RZS, NBS, Ministarstvo finansija

¹ Procena RZS; ² Procena Ministarstva finansija; ³ Međugodišnji kumulativni rezultat nakon sedam meseci; ⁴ Međugodišnji rast u julu;

⁵ Na kraju jula; ⁶ Na kraju jula; ⁷ Na kraju juna; ⁸ Prema Anketi o radnoj snazi iz aprila 2012.